

Gemeente Westvoorne

Stimular →

*De werkplaats voor
Duurzaam Ondernemen*

**Samenwerken aan
duurzaam ondernemen
in Westvoorne!**

'Samenwerken aan duurzaam ondernemen in Westvoorne!' is een samenwerkingsproject van Gemeente Westvoorne en Stimular.

Inhoudsopgave

4 Voorwoord

6 Wat is Duurzaam Ondernemen?

8 Gemeente geeft het goede voorbeeld

10 Havana Beachclub kiest voor de zon

11 Kwekerij Dukker oogst milieuwinst

12 Molecaten Park Rondeweibos gaat voor groen

13 Vroegh & Hobbel installeert duurzaam

14 Motoport Rockanje duurzaam op weg

15 Bruna Rockanje niet Zuurzaam

16 Baron de Vos van Steenwijk leert duurzaam ondernemen

17 Hugo Lens Optiek heeft oog voor duurzaamheid

18 Papierindustrie Maasmond bespaart met slimme oplossingen

19 Duurzaam Restaurant Aan Zee

20 Zelf aan de slag!

22 Top 10 besparingstips

Voorwoord

Voor u als ondernemer geldt dat duurzaamheid steeds belangrijker wordt voor uw bedrijfsvoering. De kosten van energie en grondstoffen blijven stijgen en opdrachtgevers verwachten steeds meer dat hun leveranciers verantwoord ondernemen. Duurzaam ondernemen is daarom een thema dat prioriteit heeft in het gemeentelijk milieubeleid. De gemeente Westvoorne heeft in 2012 met Stichting Stimular een 'Duurzaam Ondernemen Estafette' opgezet. Negen bedrijven waaronder een school uit Westvoorne kregen achtereenvolgens een duurzaamheidsscan, gratis aangeboden door de gemeente en uitgevoerd door Stimular.

We kijken terug op een geslaagd project. Bedrijven denken vaak al heel goed na over de mogelijkheden van duurzaam ondernemen en hebben al veel maatregelen genomen. Uit de scans bleek dat er nog veel meer mogelijk is. Veel bedrijven hebben vaak niet eens de tijd om goed over verduurzaming na te denken. Dat is jammer, want milieu en kostenbesparing gaan hand in hand. Veel maatregelen vragen weinig of zelfs geen investering en verdienen zich snel terug. Een win-winsituatie!

Dit boekje geeft u een overzicht van de maatregelen die deze ondernemers uit Westvoorne hebben genomen en welke besparingen zij realiseerden. In dit boekje vindt u ook nog een tweetal voorbeeldbedrijven die weliswaar niet aan het project hebben deelgenomen, maar wel volop bezig zijn met duurzaam ondernemen.

Met het project is één ding duidelijk geworden: veel voorbeelden van besparingen zijn ook voor andere bedrijven erg interessant. Ik hoop dat de Milieu-estafette voor u een inspiratiebron is. De gemeente wil bedrijven die duurzamer willen ondernemen graag ondersteunen, bijvoorbeeld in de vorm van bijeenkomsten en het faciliteren van samenwerkingsvormen.

Ik roep ondernemers die duurzaam (willen) ondernemen dan ook op zich te melden bij de gemeente. Want, samen duurzaam ondernemen loont altijd! Hiervoor kunt u contact opnemen met de milieumedewerker van de gemeente via telefoonnummer 14 0181 of stuur een mail naar servicepunt@westvoorne.nl.

Erik Mulder

wethouder Economische Zaken en Milieu

Wat is Duurzaam Ondernemen?

En misschien wel het mooiste: de wereld wordt er beter van.

In de 21e eeuw staat u als ondernemer voor nieuwe uitdagingen. Het voortbestaan van uw bedrijf is niet langer alleen afhankelijk van een gedegen financieel beleid. Het is noodzakelijk dat u een goed bedrijfsrendement combineert met bescherming van het milieu, het benutten van de talenten van de medewerkers en een bijdrage aan de samenleving waarin u werkt. Het gaat om activiteiten die een stap verder gaan dan waartoe de wet verplicht; vanuit maatschappelijke betrokkenheid en een toekomstgerichte visie. Duurzaam Ondernemen wordt ook wel aangeduid met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Dit zijn geen belemmeringen; duurzaam ondernemen biedt juist kansen.

People, Planet, Profit

Duurzaam ondernemen betekent bijvoorbeeld dat u slim omgaat met zaken als afvalscheiding, energie- en watergebruik en materiaalgebruik. Slim betekent dan vaak 'zuinig', zodat u met minder kosten hetzelfde bedrijfsresultaat behaalt. Duurzaam ondernemen kan ook betekenen dat u zorgt voor een goede gezondheid van uw medewerkers, voor hun persoonlijke ontwikkeling en

dat zij werk met zorg of andere maatschappelijke taken kunnen combineren. Op maatschappelijk vlak kan duurzaam ondernemen inhouden dat u werkplekken biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, dat u groen aanlegt rond uw bedrijfspand of dat u goede doelen sponsort. Al deze activiteiten dragen bij aan een beter rendement voor het milieu, uw medewerkers, de maatschappij én uw bedrijf!

Duurzaam ondernemen loont

Anders dan u wellicht denkt betekent duurzaam ondernemen niet dat er voor bedrijven extra belemmeringen ontstaan. Duurzaam ondernemen schept juist kansen! Kansen op kostenverlaging, een groene uitstraling van een bedrijf en extra motivatie. Veel maatregelen, of het nu gaat om energiezuinige verlichting, waterbesparingsmaatregelen of een duurzamere werkwijze van een bedrijf, verdienen zich zelf snel terug.

In de voorbeelden van de bedrijven uit Westvoorne, verderop in dit boekje, zult u hier veel voorbeelden van aantreffen. Door verduurzaming ontstaat meestal ook een prettiger werkklimaat.

Dat resulteert weer in een afname van het ziekteverzuim, meer motivatie bij werknemers en een verhoging van de productiviteit, minder verloop onder het personeel en meer interesse om bij het bedrijf te komen werken. Op de langere termijn betekent duurzaam ondernemen dat u financieel voordeel haalt uit de verbeterde efficiëntie en reputatie van uw bedrijf. En misschien wel het mooiste: de wereld wordt er beter van en u draagt bij aan een goede toekomst voor uw (klein)kinderen. Het geeft u een goed gevoel en meer plezier in uw werk.

Meer weten?

Wilt u meer weten over bovenstaande maatregelen? Of bent u op zoek naar nog meer besparingstips? Achterin dit boekje vindt u een lijst met 10 veel voorkomende maatregelen. Of zoek in de database met tips van duurzaamMKB.nl. Doe uw voordeel met de ruim 600 praktische besparingstips op deze website. Naast besparingstips vindt u op deze website ook instrumenten, publicaties, websites en subsidies die bruikbaar zijn voor ondernemers uit het MKB. Zie www.duurzaammkb.nl.

**Duurzaam
Ondernemen
LOONT!**

Gemeente geeft het goede voorbeeld

Al deze investeringen waren zeer de moeite waard.

De gemeente streeft naar een duurzamer Westvoorne en vraagt ook ondernemers om duurzaam te ondernemen. Je kunt dit natuurlijk niet doen zonder dat je het goede voorbeeld geeft. De gemeente Westvoorne was daarom de eerste deelnemer in de Milieu-estafette en gaf daarna het stokje door aan Havana Beachclub.

Energiezuinige verlichting

Het gemeentehuis is een oud en slecht geïsoleerd pand. De afgelopen jaren zijn echter al diverse maatregelen uitgevoerd om het energieverbruik te verminderen. Milieuwethouder Erik Mulder: 'We hebben goed isolerend HR-glas geplaatst en er zijn diverse besparende maatregelen in het verwarmingssysteem uitgevoerd. De TL-verlichting is grotendeels vervangen door energiezuinige hoogfrequente verlichting met daglichtregeling. Dit betekent dat de verlichting zich aanpast aan de hoeveelheid licht die van buiten komt. Hierdoor brandt er nooit meer onnodig verlichting. In onze kantine hangt nu LED-verlichting. Al deze investeringen waren zeer de moeite waard, want we verdienen deze snel weer terug door de behaalde energiebesparing.'

Simpele tijdschakelklok

In mei 2013 heeft de gemeente 82 zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis geplaatst. Ook onderzoekt de gemeente de plaatsing van zonnepanelen op een aantal andere gemeentelijke gebouwen. Ondanks dat er veel maatregelen zijn uitgevoerd, heeft de gemeente zeker nog wat geleerd van de door Stimular uitgevoerde scan. Wethouder Mulder: 'Het blijkt dat we 's nachts en in het weekend nog veel energie verbruiken. Terwijl we dan meestal niet aanwezig zijn. Dit komt doordat een aantal apparaten aan of in stand-by blijft staan, waarvan wij ons nooit hebben gerealiseerd dat deze nog zoveel stroom zouden trekken. Een boiler houdt constant het water warm en een computer blijft energie verbruiken. Zelfs als deze uitstaat. Met een simpele tijdschakelklok kunnen we zorgen dat deze apparaten buiten werktijd geen energie meer verbruiken.'

Havana Beachclub kiest voor de zon

De aanschaf van zonnepanelen wordt steeds aantrekkelijker.

Havana Beachclub in Rockanje nam net voor het drukke zomerseizoen in 2012 van start ging het estafettestokje over van de gemeente Westvoorne. Van deze periode moet het strandpaviljoen het hebben. Ondanks de drukte hechten de eigenaren veel waarde aan duurzaam ondernemen. Eigenaar Reza Simi: 'Naast de kosten voordelen die duurzaam ondernemen oplevert, vinden wij het verbeteren van onze milieuprestatie zeer belangrijk.'

Apart afsluitbaar

Havana Beachclub heeft duurzaam ondernemen al lang hoog op de agenda staan. Simi: 'We namen het paviljoen in 2005 over. Het oude pand is volledig met de grond gelijk gemaakt en het nieuwe is in 2006 gebouwd. De serre is apart afsluitbaar, waardoor we flink minder hoeven te stoken in rustige tijden. De warme en koude keuken zijn gescheiden, waardoor apparatuur veel energie-efficiënter werkt. Ook is onze koelcel de ingang naar onze vriescel. Hierdoor ontsnapt er veel minder koude bij het openen van de vriescel.'

De zon als energiebron

Simi merkte dat er vooral op het gebied van verlichting veel energiebesparing te behalen was. 'In het paviljoen hangt ontzettend veel verlichting. Wij hebben zoveel mogelijk gloei- en halogeenlampen vervangen door LED-lampen. LED is een prima alternatief en verbruikt een stuk minder stroom.' Daarnaast overweegt Havana zonnepanelen aan te schaffen en zo een deel van de eigen energie op te wekken. Simi: 'De aanschaf van zonnepanelen wordt steeds aantrekkelijker. Bovendien ondernemen wij graag op een maatschappelijk verantwoorde manier. En als strandpaviljoen kunnen we de zon natuurlijk altijd goed gebruiken!'

Kwekerij Dukker oogst milieuwinst

Ruud Dukker, mede-eigenaar van Kwekerij Dukker in Tinte, is opgegroeid met energiebesparing. Het kweken van tomaten kost uiteraard energie, maar Dukker zoekt altijd naar mogelijkheden om dit verbruik te verminderen.

Klimaatcomputer

Met een warmtekrachtkoppelinginstallatie (wkk) wekt Dukker zelf warmte en elektriciteit op. De warmte en de vrijgekomen CO₂ worden gebruikt om tomaten te laten groeien. Elektriciteit die niet gebruikt wordt, wordt terug geleverd aan het energienet. Ook in het verbruik zijn al veel maatregelen genomen. Dukker: 'Met een klimaatcomputer zorgen we dat het binnenklimaat in de kassen optimaal is voor de teelt zonder dat er onnodig energie wordt verbruikt. De schermdoeken die in de kas hangen sluiten we bij lage buitentemperaturen. De lucht daarboven vormt dan nog eens een extra isolerende laag, waardoor het energieverbruik optimaal laag blijft.'

Regenwater en sluipwespen

Dukker vangt regenwater op in bassins, zodat nauwelijks water wordt ingekocht. Dankzij het gebruik van teeltgoten, een recirculatiesysteem en een door de computer geregelde watergeefstrategie

wordt er met een minimaal gebruik van meststoffen en water een maximaal resultaat gehaald. Verder wil Dukker het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk beperken. 'We doen er alles aan om plagen te voorkomen en als het nodig is gebruiken we biologische bestrijders, zoals sluipwespen. Chemische middelen gebruiken we alleen als het echt niet anders kan en ook dan doen wij dat op een verantwoorde manier.'

Met een klimaatcomputer zorgen we dat het binnenklimaat in de kassen optimaal is.

Molecaten Park Rondweibos gaat voor groen

Maar het meest trots zijn we op de zonnecollectoren op het dak.

Vakantiepark Rondweibos in Rockanje van Molecaten campings en vakantieparken heeft grote ambities. Het park wil graag het gouden Green Key certificaat, een bekend internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche, behalen. Parkmanager Bernard Boeve is erg enthousiast over de vele praktische tips die Stichting Stimular heeft aangereikt in de Duurzaam Ondernemen Estafette. 'We waren onbewust al vrij duurzaam, maar we zijn veel bewuster geworden. Nu gaan we

bij iedere beslissing die we nemen na of er ook een realistisch duurzaam alternatief mogelijk is.'

Duurzaam douchen en zwemmen

Rondweibos heeft een nieuw sanitairgebouw. Boeve: 'Het gebouw is goed geïsoleerd en de verlichting gaat pas aan als er te weinig daglicht is én als er iemand aanwezig is in het sanitairgebouw. Dit bespaart veel geld op het energieverbruik voor verlichting. We besparen water, omdat we een vaste tijd hebben ingesteld op de douches. Gasten kunnen niet langer dan 6 minuten douchen. Maar het meest trots zijn we op de zonnecollectoren op het dak, waarmee het water voor de douches grotendeels door de zon wordt verwarmd.'

Een andere grote energieverbruiker is het openluchtzwembad. Boeve: 'Vooral in het voor- en naseizoen gaat veel energie verloren, omdat de warmte verdampt. Stimular vertelde ons over Heatsavr. Heatsavr is een vloeibare zwembadafdekking die de verdamping van zwembadwater tegengaat. Het middel is biologisch afbreekbaar en op veiligheid getest door KIWA (Keurings- Instituut voor Waterleiding Artikelen). We gaan hier een test mee draaien.'

Rol voor gasten

Rondweibos ziet ook een belangrijke rol voor de gasten bij het verduurzamen van het park. Alle gasten hebben tegenwoordig een eigen elektriciteitsmeter en zij betalen voor het werkelijke energieverbruik. Het blijkt dat gasten zuiniger omgaan met energie dan voorheen. De camping heeft bovendien een oplaadpunt voor elektrische fietsen en verhuurt, naast bolderkarren en fietsen, nu ook elektrische fietsen.

Vroegh & Hobbel installeert duurzaam

13

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van installatiebedrijf Vroegh & Hobbel in Oostvoorne. Het bedrijf plaatst en onderhoudt zuinige HR-ketels voor veel woningen in de regio. Ook is Vroegh & Hobbel nauw betrokken bij enkele duurzame voorbeeldprojecten in Westvoorne. Arie Vroegh: 'We installeerden de warmtepompen en zonnecollectoren bij Restaurant Aan Zee. Verder hebben we warmtepompen geplaatst in enkele kantoren, een brandweergarage en steeds vaker in particuliere nieuwbouwwoningen.'

Banden op spanning

Tijdens het bezoek van Stichting Stimular in het kader van de duurzaam ondernemen estafette bleek al snel dat Vroegh & Hobbel ook in het eigen bedrijf duurzame maatregelen heeft uitgevoerd. Er hangt een zuinige HR-ketel in het bedrijfspand. Verder is er een halverwarmingssysteem dat de warmte naar beneden duwt, zodat de warmte op de juiste plekken komt en wordt er warmte teruggewonnen uit de ventilatielucht.

Vroegh: 'Onze medewerkers wonen in de omgeving van het bedrijf en we werken ook zoveel mogelijk binnen de regio. Bij het inplanen van medewerkers zorgen we dat er zo min mogelijk gereden hoeft te worden, bijvoorbeeld door medewerkers in de omgeving van hun woning te laten werken en door alle werkzaamheden in een bepaald gebied door dezelfde medewerker te laten doen. Toch bleek er nog wat te besparen op vervoer. Stimular adviseerde ons om de banden maandelijks op de juiste spanning te brengen. Dit rijdt niet alleen veiliger, maar zorgt ook voor een besparing tot wel 5% op ons brandstofverbruik. We hebben een eigen compressor geplaatst waarmee we de banden op spanning kunnen brengen.'

Piepschuim

Leveranciers leveren materialen, ter bescherming van de producten, vaak aan met piepschuim. Dick Hobbel: 'We willen dit gescheiden inzamelen voor recycling. Het kost niks extra of levert mogelijk zelfs een besparing op. Aangezien afvoeren van piepschuim goedkoper is dan van restafval.'

Vroegh & Hobbel is nauw betrokken bij enkele duurzame voorbeeldprojecten in Westvoorne.

Motoport Rockanje duurzaam op weg

Afval scheiden kost weinig moeite en diverse gescheiden stromen leveren ons zelfs geld op.

De motor is een duurzaam alternatief voor de auto. 'Een motor rijdt zuiniger dan een auto en veroorzaakt daarom minder CO₂-uitstoot. En motorrijders dragen ook nog eens minder bij aan de files in Nederland.' Met deze woorden nam Gert-Jan Zuiderwijk van MotoPort Rockanje het estafettestokje over in de Duurzaam Ondernemen Estafette.

Afval scheiden levert geld op

Tijdens het bezoek bleek dat MotoPort Rockanje de afvalscheiding al goed op orde heeft. Papier, banden, accu's, aluminium, ijzer en olie worden allemaal gescheiden van het restafval. Zuiderwijk: 'Afval scheiden kost weinig moeite en diverse gescheiden stromen leveren ons zelfs geld op. Dan gooi je dat natuurlijk niet bij het restafval.'

Onnodig verwarmen en verlichten

MotoPort Rockanje heeft al een zuinige HR-ketel en bespaart daarmee zeker 10% op het gasverbruik in vergelijking met de vorige ketel. Daarnaast is het belangrijk om warmte niet onnodig kwijt te raken. Zuiderwijk: 'We hadden een open opslagruimte boven het magazijn die we incidenteel gebruiken. Dan is het natuurlijk zonde als alle warmte naar boven trekt. Daarom hebben we een luik geplaatst om de warmte beneden te houden. Ook stond de verlichting standaard aan. Dat is nergens voor nodig en tegenwoordig staat de verlichting uit. Dit geldt niet alleen voor de opslagruimte, maar ook voor andere weinig gebruikte ruimtes, zoals de ketelruimte, de testruimte en het washok.'

Ogen geopend

Zuiderwijk heeft veel geleerd van het bezoek van Stimular. 'Soms heb je geen flauw idee dat er ergens energie wordt verspild. Zo hoorden we wel perslucht sissen, maar wisten we niet dat een lek van 1 mm² ons al maar liefst € 130,- per jaar kost aan onnodig energieverbruik. En de oplossing is zo eenvoudig. Gewoon regelmatig controleren op lekkages en deze dan ook direct repareren. Het bezoek heeft ons de ogen geopend!'

Bruna Rockanje niet Zuurzaam

15

Eigenaar Martin Roest van Brunna in Rockanje was sceptisch over deelname aan de Duurzaam Ondernemen Estafette, maar dit sloeg al snel om. 'Ik had nog geen idee waar ik 'ja' tegen had gezegd toen ik het stokje overnam. Duurzaam zag ik altijd als iets voor zure mensen: zuurzaam dus. Dankzij het bezoek van Stichting Stimular kijk ik daar nu heel anders tegen aan. Duurzaam ondernemen is leuk en ook nog eens goed voor mijn medewerkers!'

Verbouwing

Stefan Romijn van Stimular trok bij Roest direct het keukenkastje open en zag daar een elektrische boiler. 'Hij vroeg mij of die 's nachts ook uitgaat. Niet dus. Hij vertelde dat het zonde van de energie is, want zo'n boiler houdt het water dag en nacht warm. Ook als er niemand aanwezig is. Zonde van het geld. Met een eenvoudige tijdschakelklok voorkomen we dat onnodige verbruik.'

Roest heeft daarnaast een eigen klusbedrijf en heeft met Brunna geregeld dat hij de vereiste verbouwing van zijn winkel zelf mocht uitvoeren. 'Dit heb ik grotendeels in de weekenden gedaan, zodat de winkel niet voor enkele weken dicht hoefde. Het hout, dat overbleef na de sloop van het in pandig postkantoor, heb ik gebruikt voor de nieuwe inrichting van de winkel. Hiermee heb ik flink bespaard op de materiaalkosten. De nieuwe verlichting is grotendeels LED-verlichting, waardoor we straks flink zullen besparen op de energiekosten.'

Lokale samenleving

Duurzaam ondernemen gaat niet alleen over milieu en goed omgaan met je medewerkers, maar ook over je rol in de lokale samenleving. Roest is actief betrokken bij allerlei activiteiten op het

Dorpsplein: 'Als de ondernemers samenwerken kunnen we mooie dingen bereiken en het plein aantrekkelijk houden.'

Brunna Rockanje deed ook mee aan de actie 'Woordpret', waarbij klanten letters verzamelden voor lokale scholen. Scholen konden hiermee een zo lang mogelijk woord maken en een prijs winnen. Twee groepen van de basisschool Baron de Vos Van Steenwijk in Rockanje wonnen een boekenpakket.

Met een eenvoudige tijdschakelklok voorkomen we dat onnodige verbruik.

Baron de Vos van Steenwijk leert duurzaam ondernemen

We hebben deze voorziening bewust ingebouwd bij de renovatie.

Toen docenten hoorden dat hun directeur Martin de Kruijff het estafettestokje door zou geven, gaven ze hem gelijk besparende tips mee. Het is duidelijk: duurzaam ondernemen leeft bij basisschool Baron de Vos van Steenwijk in Rockanje. De Kruijff: 'Dankzij onze deelname aan de Duurzaam Ondernemen Estafette staat duurzaamheid weer hoog op onze agenda. Met de heldere rapportage van Stimular kunnen wij weer nieuwe stappen zetten en daarmee ons steentje bijdragen aan een goede toekomst voor onze leerlingen.'

Niet onnodig aan

Al verschillende maatregelen zijn uitgevoerd. Zo wordt de school grotendeels verlicht met energiezuinige hoogfrequente T5-verlichting. Hiermee wordt ongeveer 30% bespaard op het energieverbruik ten opzichte van de oorspronkelijke TL-verlichting. Ook blijft apparatuur niet onnodig aanstaan na werktijd. De Kruijff: 'De verwarming gaat al om 16.00 uur uit. Ondanks dat we soms nog tot 17.30 uur doorwerken. De warmte blijft lang genoeg hangen. In de zomer kan het wel heel warm worden in het pand. We kiezen er dan voor om ramen open te zetten. Een stuk energiezuiniger dan de airco aan en ook beter voor het binnenklimaat.'

Warm water

In elk klaslokaal is een elektrische boiler aanwezig, zodat er altijd warm water beschikbaar is. De Kruijff: 'We hebben deze voorziening bewust ingebouwd bij de renovatie. Het zorgt voor extra comfort, want het is natuurlijk niet prettig als de leerlingen hun handen met koud water moeten wassen. Het is echter niet nodig om 24 uur per dag en in het weekend warm water beschikbaar te hebben. We leerden van Stimular dat we tot wel € 200,- per jaar kunnen besparen door de elektrische boilers op een tijdschakelaar te plaatsen. Hier gaan we zeker snel mee aan de slag! De tijdschakelaars kosten ongeveer een tientje per stuk, dus die verdienen we heel snel terug.'

Hugo Lens Optiek heeft oog voor duurzaamheid

Eigenaar Hugo Lens van Hugo Lens Optiek in Oostvoorne was direct enthousiast over de ervaringen van eerdere deelnemers aan de estafette. 'Uit die verhalen werd snel duidelijk dat duurzaam ondernemen niet alleen goed is voor het milieu, maar dat het ook nog loont.'

LED-lampen

Stichting Stimular bezocht Hugo Lens Optiek en kwam tot de conclusie dat er al diverse duurzame maatregelen waren uitgevoerd. Een groot deel van de verlichting in de winkel is LED-verlichting. Lens is nog niet helemaal tevreden over de LED-lampen in het spanplafond. 'Die lampen geven te weinig licht. Ik ga de lampen vervangen door LED-lampen met een hogere lichtopbrengst. Hierdoor kunnen we op andere plekken het aantal lampen verminderen, waardoor we ook weer besparen.'

Ruiten vervangen

Een ruit op het kantoor is lek en moet vervangen worden. Lens: 'De huidige ruiten zijn dubbel glas, maar Stimular vertelde dat er tegenwoordig beter isolerend glas op de markt is, zoals HR++-glas. Nu we de ruiten toch gaan vervangen kiezen we natuurlijk voor de best isolerende beglazing.'

Lens wil graag een deel van de energie zelf op gaan wekken met zonnepanelen. 'De kosten zijn hoog en de terugverdientijd is lang. Toch is dit een interessante maatregel. We vinden dit belangrijk voor het milieu. En nadat we de zonnepanelen hebben terugverdiend, hebben we nog vele jaren gratis energie. We gaan dit dan ook zeker verder uitzoeken.'

Ervaringen delen

Lens is bestuurslid bij het Ondernemers Platform Westvoorne (OPW) en geeft het estafettestokje graag zo door. 'Ondernemers kunnen veel van elkaars ervaringen met duurzaam ondernemen leren. Ik wil mijn ervaringen ook met andere ondernemers delen. Duurzaamheid zou een vast agendapunt kunnen worden binnen de bijeenkomsten van OPW.'

Ondernemers kunnen veel van elkaars ervaringen met duurzaam ondernemen leren.

Papierindustrie Maasmond bespaart met slimme oplossingen

Het systeem is ook nog eens onderhoudsarm.

Papierindustrie Maasmond in Oostvoorne investeert regelmatig in nieuwe technieken, waarbij duurzaamheid een belangrijke rol speelt. Bert Verweel vertelt welke slimme oplossingen het bedrijf de afgelopen jaren heeft doorgevoerd.

Biologische reiniging

Voor het bedrukken en vervaardigen van labels en verpakkingen werkt Maasmond met inkt en lijmen op basis van oplosmiddelen. Om aan de wettelijke regels te voldoen, is het noodzakelijk om

de proceslucht die vrijkomt bij het drogen van inkt en lijmen te reinigen. Verweel: 'De meest gangbare techniek is naverbranden bij ca. 800 graden Celsius. In verband met het extra verbruik van gas en elektriciteit en de extra uitstoot van broeikasgassen die dit veroorzaakt, hebben wij als eerste verpakkingsdrukkerij in Europa gekozen voor de biologische reiniging van deze proceslucht. Na de nodige opstartproblemen, functioneert het systeem nu goed. Dankzij deze milieuvriendelijke oplossing besparen we een hoeveelheid aardgas die gelijk is aan het verbruik van meer dan 80 huishoudens en wordt een 6 maal lagere uitstoot aan broeikasgassen bereikt, dan met een traditionele oplossing. Het systeem is ook nog eens onderhoudsarm.'

80% Zuiniger dan airco

Een andere milieuvriendelijke oplossing die Maasmond heeft toegepast, is die voor de klimaat-techniek. Verweel: 'Vroeger ventileerden we het gebouw in de zomer door ventilatoren en de ramen en deuren op te zetten. Voedselveiligheidsnormen schrijven ons voor om ramen en deuren gesloten te houden. Daarom hebben we voor een nieuw energiezuinig ventilatiesysteem met koeling gekozen, waarbij de inkomende buitenlucht in de zomer door een waterverdampingstoestel wordt geleid. Dit leidt tot een gemiddelde daling van de binnentemperatuur met ca. 6 graden Celsius en een tot 7 maal lager energieverbruik dan met een conventioneel airco-systeem!'

Ledverlichting

In 2013 zijn in het gehele bedrijf de tl-buizen vervangen door led-tl. De voordelen van ledverlichting zijn een 2,5 maal lager energieverbruik, een langere levensduur, een terugverdientijd van minder dan 4 jaar en een betere lichtkwaliteit. Met name in de productieruimte waar labels en verpakkingen worden geproduceerd, is dit belangrijk bij de beoordeling en controle van de kleuren.

Duurzaam Restaurant Aan Zee

Jan van Marion is een bekend gezicht in Westvoorne. Hij is de eigenaar van maar liefst drie bedrijven. Zijn meest recente horecagelegenheden, Restaurant Aan Zee in Oostvoorne, is volledig duurzaam gebouwd.

Windmolens

Op het dak zijn zonnepanelen en zonneboilers geplaatst. Naast het restaurant staan windmolens. De zonnepanelen en windmolens wekken alle elektriciteit op die het restaurant nodig heeft. Ook zien we een rietveldje op grind: een helofytenfilter. In dit filter wordt het afvalwater gezuiverd, waardoor er geen rioolaansluiting nodig is.

Een gasaansluiting is er niet. Voor verwarming en koeling is een warmte-koudeopslag (wko) gerealiseerd. Een wko maakt handig gebruik van de bodem: in de zomer wordt warmte afgevoerd naar diepe bodemlagen, om in de winter weer omhoog te worden gehaald voor gebruik. Koken geschiedt op hout. Ook in het restaurant brandt een gezellig haardvuur.

Biologische ingrediënten

De buitengevel van het pand is gebouwd met hout. Binnen vinden we wanden van containers. Een bijzondere vorm van hergebruik. Ook bij het interieur is rekening gehouden met duurzaamheid: de verlichting bestaat uit LED-lampen. Wie denkt dat LED-lampen geen sfeervol licht geven, heeft het mis. De vele vrolijke lampenkapjes geven Restaurant Aan Zee een feestelijke uitstraling.

Van Marion: 'Voor mij was het een mooie uitdaging om een volledig duurzaam gebouw neer te zetten. Duurzaamheid houdt trouwens niet op bij het pand alleen. Ook de gerechten die wij serveren hebben een duurzaam tintje: we gebruiken veel biologische ingrediënten en bieden ook streekproducten aan.'

De zonnepanelen en windmolens wekken alle elektriciteit op die het restaurant nodig heeft.

Zelf aan de slag!

**Bent u enthousiast geworden van de voorbeelden in deze brochure?
Er zijn vele instrumenten beschikbaar die u ondersteunen bij
duurzaam ondernemen. De gemeente Westvoorne beveelt deze
instrumenten van harte aan:**

1. Milieubarometer

De Milieubarometer is een online-meetinstrument dat de milieuprestatie en bijbehorende kosten van uw bedrijf eenvoudig en snel zichtbaar maakt. Met de ingebouwde CO2-meter kunt u gemakkelijk de CO2-footprint van uw bedrijf bepalen. Bedrijven, gevestigd in de gemeente Westvoorne, kunnen gratis een startabonnement aanmaken. Ga voor meer info naar: www.milieubarometer.nl.

www.milieubarometer.nl

2. MVO-balans

De MVO-balans is een praktische tool om MVO-doelen te formuleren en de vorderingen met MVO te meten en zichtbaar te maken. In één plaatje worden de scores op gebied van milieu, medewerkers en maatschappij samengevat. Met deze MVO-balanskaart kunt u doelgericht communiceren en verslagleggen over MVO. Gebruikers van de Milieubarometer kunnen gratis gebruik maken van de MVO-balans. Ga voor meer info naar: www.stimular.nl/mvo-balans.

www.stimular.nl/mvo-balans

3. Kansen bij Verkassen

Verhuis- of verbouwplannen? Kansen bij Verkassen assisteert u bij nieuw bouwen, verbouwen, renoveren en verhuizen. Deze online wegwijzer geeft u snel inzicht in uw kansen voor duurzaamheid en kostenbesparing. Bedrijven, gevestigd in de gemeente Westvoorne, kunnen gratis een account aanmaken. Ga voor meer info naar: www.kansenbijverkassen.nl.

www.kansenbijverkassen.nl

Ondersteuning op maat

Bent u op zoek naar ondersteuning op maat? Wilt u ook een scan uit laten voeren bij uw bedrijf? Neem dan contact op met Stichting Stimular via 010- 238 28 28 of mail@stimular.nl of zie www.stimular.nl.

Stimular →

*De werkplaats voor
Duurzaam Ondernemen*

www.stimular.nl

Top 10 besparingstips

Tientallen energiebesparende maatregelen komen in aanmerking voor extra fiscale aftrek.

Diverse maatregelen zijn voor heel veel bedrijven rendabel, zo bleek tijdens de Duurzaam Ondernemen Estafette in Westvoorne. We hebben voor u een top 10 met maatregelen samengesteld die vaak mogelijk zijn en die een mooie besparing opleveren.

1 Installeer aanwezigheidsdetectie op de verlichting. Vaak blijft verlichting onnodig aan staan in ruimtes waar niemand aanwezig is, zoals in een magazijn of bij de toiletten. Met een bewegingsmelder gaat de verlichting alleen aan als er iemand aanwezig is. Deze maatregel verdient zich vaak al binnen een jaar terug.

2 Vervang conventionele verlichting door zuinige verlichting. Oude TL-verlichting vervangt u door hoogfrequente T5-verlichting of LED-buizen. T5-verlichting kan vaak in de bestaande armaturen worden geplaatst, waardoor de kosten beperkt blijven. Gloei- en halogeenlampen vervangt u door LED-lampen.

3 Isoleren van leidingen en wanden achter radiatoren. Het isoleren van een pand is vaak een dure ingreep, maar er zijn ook eenvoudige isolerende maatregelen. Zo verliezen warmteleidingen veel warmte als ze zonder isolatie door koude ruimtes lopen. Door de warmtebuizen te isoleren bespaart u op de gasrekening. Radiatoren aan ongeïsoleerde wanden verliezen warmte naar buiten toe. Dit voorkomt u met radiatorfolie. Isolatiematerialen zijn bij elke bouwmarkt verkrijgbaar en de investering verdient zich binnen een jaar terug.

4 Regel de klimaatbeheersing goed in. Bij veel bezoeken bleek de verwarming, ventilatie of gebouwkoeling niet juist te zijn ingesteld. Hierdoor gaat onnodig veel energie verloren. Door goed te kijken naar tijdsinstellingen en andere regelingen kunt u geld besparen.

5 Verminder het sluipverbruik. Bij de meeste bedrijven bleek bijna een derde van het elektriciteitsverbruik in de nacht en in het weekend te worden veroorzaakt. De oorzaak ligt in apparatuur die buiten werktijd aan of in stand-by blijft staan. Door na werktijd alle apparaten goed af te sluiten of door tijdschakelklokken te plaatsen, wordt dit sluipverbruik verminderd.

6 Controleer en repareer persluchtlekkages. Perslucht is een dure vorm van energie. Een lek van 1 mm² kost al € 130,- per jaar. Controleer daarom maandelijks op lekkages en repareer deze.

7 Volg een training Het Nieuwe Rijden. Door beter anticiperen, sneller schakelen en uit laten rollen kan tot 10% op het brandstofverbruik worden bespaard. Bied medewerkers die veel onderweg zijn met de auto of een busje een training Het Nieuwe Rijden aan.

8 Breng de banden op spanning. Voertuigen rijden vaak met een te lage bandenspanning. Door de banden maandelijks op de juiste spanning te brengen, bespaart u tot 5% op het brandstofverbruik van uw voertuigen.

9 Zamel afval gescheiden in. Afval gescheiden aanbieden levert voordelen op bij de inzameling, omdat de dure restafvalcontainer minder vaak geleegd hoeft te worden en gescheiden stromen goedkoper worden opgehaald. Voorbeelden van afvalstromen die rendabel zijn om te scheiden zijn diverse metaalsoorten, papier, hout en kunststof.

10 Maak gebruik van subsidies. Tientallen energiebesparende maatregelen komen in aanmerking voor extra fiscale aftrek van de winst via de Energie Investerings Aftrek (EIA). Ook staan er maatregelen op de milieulijst, waardoor deze in aanmerking komen voor extra fiscale aftrek van de winst via de MIA (milieu investeringsaftrek) en VAMIL (willekeurige afschrijving milieu investeringen).

Ga voor meer info naar: www.agentschapnl.nl/eia en www.agentschapnl.nl/programmas-regelingen/mia-milieu-investeringsaftrek-en-vamil-willekeurige-afschrijving-milieu-invest.

Gemeente Westvoorne

Raadhuislaan 6
3235 AP Rockanje
Postbus 550
3235 ZH Rockanje
telefoon: (0181) 408 000
e-mail: gemeente@westvoorne.nl

www.westvoorne.nl